

KAMU ÇALIŞANLARININ TİCARİ FAALİYETTE BULUNMASINDA SON DEĞİŞİKLİKLER

Akın ŞİMŞEK (*)

1 - GİRİŞ

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin genel prensip olarak bu görevleri süresince gelir getirci faaliyette bulunmaları yasaklanmış olup bu konuda ısrar edenler çeşitli disiplin müeyyideleri ile hatta görevlerine son verilmesi durumu ile de karşılaşabilmektedirler. Memurlar için genel olarak ticari faaliyette bulunma yasağının kapsamı 657 sayılı Kanun ile belirlenmiş ancak diğer kamu görevlilerinin tabi oldukları kendi personel kanunlarında da bu konuda kısıtlayıcı veya genişletici istisnai düzenlemeler bulunmaktadır.

Durum böyle olmakla birlikte son olarak 650 sayılı "Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Karar-

name¹" ile kamu görevlilerinin ticari faaliyette bulunmalarına ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Bu makalede yapılan son değişiklikler kapsamında 657 sayılı Kanun ve diğer personel kanunları kapsamında kamu görevlilerinin ticari faaliyette bulunmalarının kapsamı değerlendirilecektir.

2- MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ

Memurların ticaret yapmaları ve diğer kazanç getirci faaliyette bulunmalarına ilişkin usul ve esaslar genel olarak 657 sayılı Kanunun "Ticaret ve diğer kazanç getirci faaliyetlerde bulunma yasağı" başlıklı 28'nci maddesinde belirtilmiştir. 650 sayılı KHK'nin 38'nci maddesi ile değişik bu madde gereğince memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari müessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak

* Kamu Yönetimi Uzmanı, Rekabet Kurumu Basım ve Yayın Müdürü

¹ 26.08.2011 tarih ve 28037 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç). Memurlar, meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışamaz. Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri görevleri, özel kanunlarda belirtilen görevler ile kurumundan izin alınmak kaydıyla yapılan insanî ve sosyal amaçlı gönüllü çalışmalar bu yasaklamanın dışındadır. Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

657 sayılı Kanuna tabi memurlar açısından durum böyle olmakla birlikte kendine özel personel kanunu olan kamu çalışanları için de bu husus kendi mevzuatlarında yer almış ve bu mevzuatlar da 650 sayılı KHK ile değiştirilerek kapsamdaki çalışanlar açısından usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu kapsamda 650 sayılı KHK'nin 39'ncü maddesi ile 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununa "Bu Kanun kapsamına girenler, kanunlarda belirtilen istisnalar dışında meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışamaz" hükmünü içeren Ek 27'nci madde eklenmiştir.

Ayrıca aynı KHK'nin 40'ncü maddesi ile de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 36'ncü

maddesine "Yükseköğretim kurumlarının kadrolarında bulunan öğretim elemanları, kanunlarda belirtilen hâller dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesi hükmüne tâbidir. Ancak öğretim üyeleri, yükseköğretim kurumlarında yalnızca eğitim ve araştırma faaliyetlerinde bulunmak ve döner sermaye faaliyetleri kapsamında gelir elde edilen hizmetlerde çalışmamak kaydıyla mesai saatleri dışında yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde meslekî faaliyette bulunabilir ve meslek veya sanatlarını serbest olarak icra edebilir. Yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde çalışan öğretim üyelerine 58 inci madde ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesi uyarınca ek ödeme yapılmaz; bunlar rektör, dekan, enstitü, yüksekokul ve konservatuar müdürü, bölüm başkanı, anabilim ve bilim dalı başkanı, başhekim ve bunların yardımcısı olmaz." fıkrası ve "Yükseköğretim kurumları dışında meslekî faaliyette bulunmak ve meslek veya sanatlarını serbest olarak icra etmek isteyen öğretim üyelerine, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıla kadar ücretsiz izin verilebilir." hükmünü içeren geçici 59'ncü madde eklenmiştir.

3- 657 SAYILI KANUN AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Memurların ticari faaliyette bulunması veya ek gelir etmesi ile ilgili sınırların çizildiği ana düzenleme olan 657 sayılı Kanunun 28. maddesine eklenen "Memurlar, meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışamaz." hükmü de birlikte değerlendirile-

rek özellikle doktorlar açısından yasağın kapsamının sınırları net olarak çizilmiştir.

Bu yasal düzenlemeye aykırı hareket eden memurlara verilecek disiplin cezaları yine 657 sayılı Kanunun 125. maddesinde belirtilmiştir. Türk Ticaret Kanununa göre tacir veya esnaf sayılmayı gerektirecek faaliyetlerde bulunanlar ile ticaret yapan veya devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunanlar fiilinin ağırlık derecesine göre 1 yıldan 3 yıla kadar kademe ilerlemesinin durdurulması ile cezalandırılmaktadır.

Ayrıca aynı fiil veya halin cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde² tekrarında bir derece ağır cezanın³ uygulanacağı, aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında da yine bir derece ağır ceza verilmektedir.

Yükselebilecekleri kadroların son kademelelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının 1/4'ü ile 1/2'si arasında bir tutar kesilmekte ve tekerrüründe görevlerine son verilerek devlet memurluğundan çıkarılmaktadırlar. Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanının uygulanabileceği hususunun kurumların takdirinde olduğu da unutulmamalıdır.⁴

4- DİĞER PERSONEL KANUNLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Özellikle askeri doktorları ilgilendiren bir konu olarak karşımıza çıkan ve 650 sayılı KHK'nin 39'ncü maddesi ile 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununa eklenen ek 27'nci madde hükmü gereğince bu Kanun kapsamına girenler, istisnaları dışında meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamamaktadırlar. Ayrıca bu kişiler memurlar gibi gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışmamaktadırlar.

Üniversite öğretim elemanları ile ilgili olarak ise 650 sayılı KHK'nin 40'ncü maddesi ile 36'ncü maddesine eklenen fıkra gereğince de yükseköğretim kurumlarının kadrolarında bulunan öğretim elemanları, kanunlarda belirtilen hâller dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesi hükmüne tâbi tutulmuşlardır.

Ancak bu personel kanununa tabi olanlar açısından öğretim üyelerine, yükseköğretim kurumlarında yalnızca eğitim ve araştırma faaliyetlerinde bulunmak ve döner sermaye faaliyetleri kapsamında gelir elde edilen hizmetlerde çalışmak kaydıyla mesai saatleri dışında yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde meslekî faaliyette bulunabilmelerine ve meslek veya sanatla-

² 657 sayılı Kanunun 133. maddesi gereğince kademe ilerlemesi cezası verilen memur cezanın uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak cezanın sicil dosyasından silinmesini isteyebilir. Memurun 10 yıl içerisindeki davranışları bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse disiplin kurulunun görüşü de alındıktan sonra ceza silinerek bu karar sicil dosyasına işlenir.

³ 657 sayılı Kanunda kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının bir derece ağır cezası bir daha devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmadır.

⁴ Şimşek Akın, "Memurların Ticari Faaliyette Bulunması", Güncel Mevzuat Dergisi, 43, Temmuz 2009

rını serbest olarak icra edebilmelerine imkan sağlanmıştır. Bu şekilde faaliyette bulunan yükseköğretim kurumlarından başka yerlerde çalışan öğretim üyelerine ek ödeme yapılmamakta ve rektör, dekan, enstitü, yüksekokul ve konservatuar müdürü, bölüm başkanı, anabilim ve bilim dalı başkanı, başhekim ve bunların yardımcısı olamaktadırlar.

5- TÜRK TİCARET KANUNU DEĞERLENDİRMESİ

Esasen 657 sayılı Kanunda memurların Türk Ticaret Kanununa göre "Tacir" veya "Esnaf" sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamayacakları belirtilmiştir. Ayrıca, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamayacakları ile ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamayacakları hususlarına da açıkça yer verilerek diğer şirketlerdeki ortaklık durumlarından bahsedilmemiştir. İşte uygulamada da problemler bu noktada mevzuatta bu konularda açık husus bulunmamasından dolayı ortaya çıkmaktadır.

5.1- Tacir veya Esnaf

İşte bu aşamada 657 sayılı Kanunda bahsedilen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun ilgili düzenlemelerine bakmakta fayda bulunmaktadır. Türk Ticaret Kanununun 14 ila 16. maddelerinde;

- Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye "tacir" deneceği,
- Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo ve sair ilan vasıtalarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek keyfiyeti ilan etmiş olan kimse fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılacağı,
- Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa

olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (ortak sıfatıyla) muamelelerde bulunan kimsenin, hüsünüyet sahibi üçüncü şahıslara karşı tacir gibi mesul olacağı,

- Küçük ve mahcurlara ait ticari işletmeyi bunların adına işleten veli ve vasinin tacir sayılmayacağı, tacir sıfatının temsil edilene ait olacağı ancak kanuni mümessilin ceza hükümleri bakımından tacir gibi mesul olacağı,

- Şahsi halleri veya yaptığı işlerin mahiyeti yahut meslek ve vazifeleri itibarıyla kanuni veya kaza-i bir yasağa aykırı olarak veyahut başka bir şahsın iznine veya resmi bir makamın ruhsatına lüzum olup da izin veya ruhsatname almadan bir ticari işletmeyi işleten kimsenin de tacir sayılacağı, belirtilmiştir.

Aynı kanunun 17. maddesinde ise esnaf olarak nitelendirilen, ister gezici olsunlar ister bir dükkânda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahiplerinin tacir olmayacakları belirtilmiştir.

5.2- Ticari Şirketlere Ortaklık

Ticari şirketler genel olarak kamuoyunda bilindiği veya Türk Ticaret Kanununun 136. maddesinde belirtildiği şekilde, limited, kolektif, komandit, anonim ve kooperatif şirketleridir. Memurların bu ticaret şirketlerinden hangilerine ortak olup olmayacakları konusunda 657 sayılı Kanunda sadece, kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamayacakları, ayrıca şirket ayrımı belirtilmeksizin ticari mümessil veya ticari vekil olamayacakları da açıkça belirtilmiştir. Diğer şirketlerin ortaklıklarından ise bahsedilmemiştir.

Görülebileceği üzere Türk Ticaret Kanununda da tacir ve esnaf tanımları ve nitelikleri sayılmış ancak genel bir tanımlama yapılarak konu muallâkta bırakılmıştır. Şirket ortaklıklarında ise durum tamamen içinden çıkılmaz hale gelmiş ve konu yorumlarla uygulanmaya çalışılmış hatta Başkanlık Devlet Personel Başkanlığına 1996 yılı sonlarına kadar çok katı bir şekilde değerlendirilerek memurların limited şirketlere kurucu veya sonradan ortak olamayacakları görüşüne varılmış daha sonraları ise kurum görüşünü olumlu yönde değiştirmeye başlamıştır.

6- DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI GÖRÜŞLERİ

Daha önceleri 2006 yılında uygulamada te reddüde düşen bir kamu kurumunun görüş sorması üzerine verdiği Devlet Personel Başkanlığı'nın 15 sayılı bülteninin 51. sayfasında yer verilen 01 Ocak 1998 tarihli görüşünde "657 sayılı Kanununa tabi Devlet memurlarının, şirket ana sözleşmesinde şirketi idare ve temsil edecek olanların belirtilmiş olması ve ayrıca şirketin yönetim ve denetiminde görev almamaları kaydıyla limited şirket ortağı olabilecekleri" ifade edilmiştir.

Ayrıca kurumun 19 sayılı bülteninin 9. sayfasında yer alan 01 Ocak 2000 tarihli görüş yazısında "Devlet memurlarının herhangi bir görev almamaları kaydıyla anonim şirketlere ortak olmalarına yasal bir engel bulunmadığı" açıkça belirtilmiştir. Bu konuda görüş isteyen kurum veya kişilere aynı yönde verilmiş birçok görüş daha bulunmaktadır.

7- ŞİRKET ORTAĞI OLAN MEMURLARIN SİGORTA PRİMLERİ

Sigortalılık hallerinin birleşmesi halinde han-

gi statüde geçecek sürelerin dikkate alınacağına ve prim yatırılacağına 5510 sayılı Kanunun 6111 sayılı Kanunla⁵ değişik "Sigortalılık hallerinin birleşmesi" başlıklı 53. maddesinin birinci fıkrasında yer verilmiştir. Bu düzenleme "Sigortalının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statüleri ile (c) bendinde yer alan sigortalılık statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde ise aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak, sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlar, yazılı talepte bulunmak ve Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ve üst sınırına ilişkin hükümler saklı olmak kaydıyla, esas alınmayan sigortalılık statüsü kapsamında talep tarihinden itibaren prim ödeyebilirler. Bu şekilde ödenen primler; iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar yönünden, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar ile uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlar yönünden ise Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde değerlendirilir. Bu fıkra hükümlerine göre ödeme talebinde bulunduğu halde ait olduğu ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenmeyen primlerin ödenme hakkı düşer. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi ile aynı maddenin birinci fıkrasının (b) bendin-

⁵ 25.02.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

deki diğer sigortalılık statülerine aynı anda tabi olacak şekilde çalışılması durumunda, (b) bendinin (4) numaralı alt bendi dışındaki diğer sigortalılık durumu dikkate alınır.” Hükümünü amirdir.

Bu düzenleme gereğince aynı anda sigortalı olarak çalışanların öncelikle varsa 4/1-c(eski Emekli Sandığı) sigortalılığı, bu yok da sadece 4/1-a(eski SSK) ve 4/1-b(eski Bağ-Kur) sigortalılığı varsa öncelikle 4/1-a(eski SSK) sigortalılığı geçerli olarak kabul edilecektir. Bu değerlendirmeler neticesinde sigorta primi ödemeyi gerektirecek şekilde şirket ortağı olan memurlar şirket ortaklıkları nedeniyle sigorta primi ödemeyecekler ve 4/1-c sigortalılıkları devam edecektir. Bu süreleri de 4/1-c sigortalısı olarak emeklilikte geçerli olacaktır.

8- VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Devlet memurlarının idari olarak karşılaşılabilecekleri ceza, kademe ilerleme cezası iken vergi kanunları açısından da durumlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Vergiyi doğuran olayın yasak edilmiş olması veya olmaması, mükellefiyet ve vergi sorumluluğu açısından önemli değildir. Yasal olarak yapılmasında engel olmayan faaliyetlerin icrasından elde edilen gelirlerin, yapının kimliğine bağlı olmaksızın gelirin nitelik ve miktarına bağlı olarak tevkifat, yıllık beyanname ve belli şartlarla vergi dışı bırakılması mümkündür. Yasa dışı faaliyetlerin icrası ise vergilemeye engel olmamakla birlikte elde edilen gelirin nite-

liği değişeceğinden tümüyle müsadere de gündeme gelebilecektir. Konuya devlet memurları açısından bakıldığında, ders ücreti karşılığında bir vakıf üniversitesinde görevli öğretim görevlisine yapılan ödemenin tevkifat suretiyle vergilendirilmesi, bir işyeri açmak suretiyle serbest muhasebecilik faaliyetinin mesleki teşekküle, vergi dairesine ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na tescil edilerek yıllık beyannameye bağlı vergi ve prim mükellefiyetinin yerine getirilmesi gibi mali mükellefiyetlerin ortaya çıkacağı izahtan varestedir⁶.

9- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Bu değerlendirmeler kapsamında mevzuata uygun şekilde şirketlere ortak olan memurlara kurumlarınca disiplin cezası uygulanmaktadır. Sonuçta konu yargıya taşınmakta Danıştay tarafından ise kişiler lehine kararlar⁷ verilmektedir. Ayrıca bazı kurumlarca memurların 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında her türlü eser ve yayını çıkarmaları ticari kazanç getirici faaliyet olarak değerlendirilmekte ve gereksiz disiplin uygulamalarına başvurulmaktadır. Esasen memurun fikir ve sanat eseri kapsamında yayın çıkararak görev yaptığı kurumunun adını, devlet memuru unvanı ile birlikte kitabın yazarı olarak kullanmasında da herhangi bir yasal engel bulunmamakta olup Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı görüşü⁸ de bu yöndedir. Bütün bu değerlendirmeler çerçevesinde devlet memurlarının;

⁶ Mustafa ÇOLAK, “Kamu Personeline Gelir Getirici Faaliyet Yasağında Son Gelişmeler ve Bunların Vergilendirilmesi”, Yaklaşım, Ekim 2011, Sayı: 226

⁷ Danıştay 1. Dairesinin 19.06.1991 tarih ve E. 1991/77, K. 1991/105 sayılı Kararı

Danıştay 12. Dairesinin 28.04.2003 tarih ve E. 2002/3538, K. 2003/1197 sayılı Kararı

⁸ Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının 16.10.2006 tarih, 20104 ve 05.02.2007 tarih, 1855 sayılı görüş yazıları

1. Tacir veya esnaf sayılmalarını gerektirecek bir ticari faaliyette bulunmalarına,
  2. Şirketlerde ticari mümessil veya ticari vekil olmalarına,
  3. Kollektif şirketlere ortak olmalarına,
  4. Komandit şirkette komandite ortak olmalarına,
  5. İstisna olarak belirlenenler hariç ticaret ve sanayi müesseselerinde görev almalarına,
  6. Adi şirketlere ortak olmaları, anonim şirketlerde yönetim ve denetim kurullarında görev almalarına,
  7. Limited şirketlerde şirketin yönetim ve denetiminde görev almamaları şartıyla kendileri olmamak üzere şirketi idare ve temsil edecek olanların belirtilmediği sürece,
- Şirketlere ortak olmalarına ve meslekî faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açmalarına, gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir işyerinde veya vakıf üniversitelerinde çalışmalarına imkân bulunmamaktadır.